

Київський університет імені Бориса Грінченка  
Інститут філології  
Кафедра української мови

**"ЗАТВЕРДЖУЮ"**  
Проректор з науково-методичної  
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов  
2019 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА.  
МОРФЕМІКА І СЛОВОТВІР**

для студентів

спеціальності 035 Філологія

освітнього рівня перший (бакалаврський)

освітньої програми 035.01.01 Українська мова та література



Київ 2019

**Розробник:** Лахно Наталія Валентинівна, доцент кафедри української мови, кандидат філологічних наук

**Викладач:** Лахно Наталія Валентинівна, доцент кафедри української мови, кандидат філологічних наук

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української мови

Протокол від «16» січня 2019 року № 8

Завідувач кафедри української мови



(Караман С.О.)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 035.01 – Українська мова і література

«17» 01 2019 р.

Гарант освітньої програми

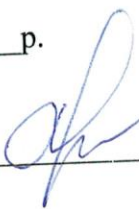


(Вінтонів М.О.)

Робочу програму перевірено «\_\_\_» \_\_\_ 20\_\_\_ р.

Заступник директора Інституту філології

з науково-методичної та навчальної роботи



(Заяць Л.І.)

Пролонговано:

на 20\_\_\_/20\_\_\_/н.р. \_\_\_\_\_ (

), «\_\_\_» \_\_\_ 20\_\_\_ р., протокол № \_\_\_

на 20\_\_\_/20\_\_\_/н.р. \_\_\_\_\_ (

), «\_\_\_» \_\_\_ 20\_\_\_ р., протокол № \_\_\_

на 20\_\_\_/20\_\_\_/н.р. \_\_\_\_\_ (

), «\_\_\_» \_\_\_ 20\_\_\_ р., протокол № \_\_\_

на 20\_\_\_/20\_\_\_/н.р. \_\_\_\_\_ (

), «\_\_\_» \_\_\_ 20\_\_\_ р., протокол № \_\_\_

## 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
<i>«Сучасна українська літературна мова»</i>		
<i>Вид дисципліни</i>	<i>обов'язкова</i>	
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	<i>українська</i>	
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	<i>26/780</i>	
<i>Курс</i>	<i>2, 3</i>	<i>2, 3</i>
<i>Семестр</i>	<i>4 - 5</i>	<i>4 - 5</i>
<i>Кількість змістових модулів з розподілом:</i>	<i>2</i>	
<i>Обсяг кредитів</i>	<i>26</i>	<i>26</i>
<i>Обсяг годин, у тому числі:</i>	<i>780</i>	<i>780</i>
<i>Аудиторні</i>	<i>406</i>	<i>104</i>
<i>Модульний контроль</i>	<i>52</i>	<i>-</i>
<i>Семестровий контроль</i>	<i>120</i>	<i>120</i>
<i>Самостійна робота</i>	<i>202</i>	<i>556</i>
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>екзамен</i>	
<i>Змістовий модуль «Морфеміка і словотвір»</i>		
<i>Курс</i>	<i>2</i>	<i>2</i>
<i>Семестр</i>	<i>4</i>	<i>4</i>
<i>Кількість змістових модулів з розподілом:</i>	<i>2</i>	
<i>Обсяг кредитів</i>	<i>2</i>	
<i>Обсяг годин, у тому числі:</i>	<i>60</i>	
<i>Аудиторні</i>	<i>32</i>	<i>8</i>
<i>Модульний контроль</i>	<i>4</i>	<i>-</i>
<i>Семестровий контроль</i>	<i>15</i>	<i>15</i>
<i>Самостійна робота</i>	<i>9</i>	<i>37</i>
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

2. **Мета та завдання навчальної дисципліни** полягає у досягненні наступних компетентностей випускників:

- 1) **науково-дослідницька компетенція:** здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності. Володіння науково-дослідними методами відповідного фахового спрямування. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, добирати аргументи, ухвалювати рішення. Обізнаність в особливостях проектної діяльності, готовність до її реалізації. Критична обізнаність та інтелектуальна чесність. Здатність нестандартно виконувати типові й неординарні завдання. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- 2) **самоосвітня компетенція:** здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Спрямованість на розкриття особистісного

потенціалу та самореалізацію. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху;

- 3) **філологічна** (вільне володіння базовим категорійно поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної філології)-теоретико-методологічна та категоріальна обізнаність у загальнонаукових та спеціальних методах та дослідницьких підходах розуміння естетико-практичної значущості філологічного знання; - володіння ключовими поняттями мовознавства, літературознавства та фольклористики, теоріями і методами філологічного аналізу, особливостями розвитку філологічної думки у певну історичну епоху та у сучасному контексті розвитку гуманітаристики;
- 4) **лінгвістична** (глибокі знання та розуміння в галузі лінгвістики): здатність аналізувати лінгвістичні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, а також на основі відповідних загальнонаукових методів. Знання природи і сутності мови, походження й закономірностей розвитку мов, особливостей структури мови, класифікації мов світу, шляхів і методів вивчення мовного матеріалу. Знання системи сучасної української літературної мови, еволюції її граматичної будови;
- 5) **лінгвальна**: досконале володіння українською мовою в її літературній формі, розуміння діалектного різноманіття української національної мови, вміння використовувати засоби мови відповідно до специфіки комунікативної ситуації та контексту. Здатність аналізувати просторові та соціальні різновиди мови, засади мовної політики;
- 6) **комунікативна професійно-орієнтована**: здатність застосовувати в професійній діяльності нормативні засоби мови в усному та писемному мовленні з урахуванням змістового наповнення, соціально-демографічних особливостей співрозмовника, специфіки ситуації спілкування та контексту. Здатність вільно й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), для розв'язання комунікативних завдань;
- 7) **репрезентаційна**: здатність презентувати результати навчальної та дослідницької діяльності у галузі філології на місцевому, національному та міжнародному рівні.

### 3. Результати навчання за дисципліною:

- 1) Знання та розуміння лінгвістичних понять, правил словотвору.
- 2) Володіння основними методами філологічного (лінгвістичного і літературознавчого) аналізу в синхронії та діахронії, користуючись системою основних понять і термінів мовознавства.
- 3) Володіння методами і прийомами здійснення усної та писемної комунікації; методами і прийомами створення різних типів і видів текстів (мовних творів); методами і прийомами аналізу й інтерпретації різних типів і видів текстів (мовних творів); методами і прийомами обробки та трансформації різних типів і видів текстів (творів).
- 4) Вільне володіння базовим професійним категоріально-поняттєвим та дослідницьким апаратом сучасної філологічної науки. Уміння пояснювати

професійно з історичних позицій явища і факти української мови та літератури.

- 5) Уміння застосовувати у професійній діяльності лінгвістичні поняття, правила словотвору.
- 6) Фахово формувати й аргументувати власні теоретичні і практичні судження, професійні позиції.
- 7) Здатність формувати судження про значення і наслідки своєї професійної діяльності з урахуванням соціальних, професійних і етичних позицій.

#### 4. Структура навчальної дисципліни

##### Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт:					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Модульні	
<b>Змістовий модуль I. Морфемна структура слова</b>							
Тема 1. Морфеміка як розділ науки про мову. Типи афіксальних морфем		2					
Тема 2. Характеристика морфем			2				1
Тема 3. Співвідношення морфем та їхня валентність.				2			1
Тема 4. Морфемна структура слова				2			
Тема 5. Морфологія. Історичні зміни в морфемній будові слова			2				1
Тема 6. Морфемний та етимологічний аналізи слів				2			1
Модульний контроль						2	
<b>Разом</b>	<b>18</b>	<b>2</b>	<b>4</b>	<b>6</b>		<b>2</b>	<b>4</b>
<b>Змістовий модуль II. Словотвірна система. Способи словотвору</b>							
Тема 7. Словотвір як розділ науки про мову. Словотвірна структура слова.		2	2				
Тема 8. Словотвірна система			2				1
Тема 9. Способи словотворення. Чиста афіксація.		2	2				1
Тема 10. Змішані різновиди афіксального словотворення				2			
Тема 11. Безафіксні способи словотворення.				2			1
Тема 12. Змішані способи творення складних слів				2			
Тема 13. Неморфологічні способи словотворення				2			1

Тема 14. Творення слів різних частин мови							
Тема 15. Словотвірний аналіз				2			1
Модульний контроль						2	
Разом	27	4	6	10		2	5
Підготовка та проходження контрольних заходів	15						
Усього	60	6	10	16		4	9

### Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт:					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Модульні	
<b>Змістовий модуль I. Морфемна структура слова</b>							
Тема 1. Морфеміка як розділ науки про мову. Типи афіксальних морфем		2					2
Тема 2. Характеристика морфем							2
Тема 3. Співвідношення морфем та їхня валентність.							2
Тема 4. Морфемна структура слова							2
Тема 5. Морфонологія. Історичні зміни в морфемній будові слова							4
Тема 6. Морфемний та етимологічний аналізи слів				2			2
Модульний контроль	-						
Разом	18	2		2			14
<b>Змістовий модуль II. Словотвірна система. Способи словотвору</b>							
Тема 7. Словотвір як розділ науки про мову. Словотвірна структура слова.			2				2
Тема 8. Словотвірна система							3
Тема 9. Способи словотворення. Чиста афіксація.							2
Тема 10. Змішані різновиди афіксального словотворення							2
Тема 11. Безафіксні способи словотворення.							2
Тема 12. Змішані способи творення складних слів							2
Тема 13. Неморфологічні способи словотворення							2
Тема 14. Творення слів різних частин мови							4

Тема 15. Словотвірний аналіз				2			4
Модульний контроль	-						
Разом	27		2	2			23
Підготовка та проходження контрольних заходів	15						
Усього	60	2	2	4			37

## 5. Програма навчальної дисципліни «Сучасна українська літературна мова. Морфеміка і словотвір»

### *Змістовий модуль 1. Морфемна структура слова*

#### Тема №1. Морфеміка як розділ науки про мову. Типи афіксальних морфем

Морфеміка як розділ науки про мову [8.1: 1; 2; 3; 4; 5; 8.2: 3]<sup>1</sup>.

Морфема як мінімальна значуща одиниця мови. Морфема у співвідношенні з іншими одиницями мови. Морфема і морф. Тотожність і варіантність морфем [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 3; 9; 23; 31; 31; 43; 63; 8.3: 2; 3].

Класифікація морфем української мови. Типи морфем за характером значення. Типи афіксів за позицією в структурі слова. Типи афіксів за функцією. Типи афіксів за способом їх вираження. Типи афіксів за формою. Типи афіксів за ступенем повторюваності. Типи афіксів за походженням [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 3; 9; 23; 31; 31; 43; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

#### Тема №2. Характеристика морфем.

Характеристика кореневої морфемі. Корінь вільний і зв'язний [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 1; 2; 3; 9; 23; 30; 31; 43; 47; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Особливості префіксальної морфемі [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 2; 3; 9; 10; 23; 31; 43; 47; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Характеристика суфікса [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 1; 2; 3; 9; 23; 31; 43; 47; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Специфічні ознаки флексії [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 2; 3; 9; 23; 30; 31; 43; 47; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Характеристика постфікса [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 2; 3; 9; 23; 30; 31; 43; 47; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Особливості інтерфікса [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 1; 3; 9; 23; 30; 31; 43; 47; 50; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Конфікс [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 1; 3; 9; 23; 30; 31; 43; 47; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

<sup>1</sup>У посиланнях перші цифри (8.1; 8.2; 8.3. та 9) вказують на відповідні розділи та підрозділи робочої програми, а цифри після двокрапки відповідають порядковому номеру праці або джерела у відповідному підрозділі списку використаних джерел.

Афіксоїди як морфеми перехідного типу[8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 1; 3; 9; 23; 30; 31; 43; 47; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

### **Тема №3. Співвідношення морфем та їхня валентність**

Тотожність і варіантність морфем[8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 2; 3; 10; 23; 31; 40; 43; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Полісемія та омонімія морфем.Синонімія та антонімія морфем[8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 2; 3; 10; 23; 31; 40; 43; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Валентність морфем.Обмеження у валентності морфем[8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 2; 3; 10; 23; 31; 40; 43; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

### **Тема №4.Морфемна структура слова (2 год.).**

Поняття морфемної структури слова[8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 3; 23; 27; 42; 43; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Основа слова, її характеристика.Подільність основ.Ступені подільності основ[8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 3; 23; 27; 42; 43; 63; 67; 8.3: 1; 2; 3; 4].

### **Тема №5. Морфонологія. Історичні зміни в морфемній будові слова.**

Морфонологія як наука.Морфонологічна модель, морфонологічна позиція, морфонема[8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 3; 23; 43; 62; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Морфонологічні явища[8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 3; 23; 43; 62; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Основні причини історичних змін.

Спрощення.Перерозклад.Ускладнення та деко реляція [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 3; 23; 43; 62; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

### **Тема №6. Морфемний та етимологічний аналізи слів.**

Особливості етимологічного аналізу слова.

Мета морфемний аналізу слів. Основні прийоми виділення морфем у слові.Схема морфемного аналізу[8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 3; 23; 47; 49; 8.3: 1; 2; 3; 4].

## ***Змістовий модуль II. Словотвірна система. Способи словотвору***

### **Тема №7. Словотвір як навчальна дисципліна.Словотвірна структура слова.Семантичні відношення між твірним та похідним словами**

Словотвір як розділ мовознавства.Синхронний і діахронний словотвір.Об'єкт і завдання словотвору. Основні аспекти словотвору[8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 1; 2; 13; 14; 19; 20; 29; 32; 36; 37; 38; 39; 44; 45; 46; 48; 51; 59; 61; 63].

Похідне слово як основна одиниця словотвору, похідна основа.Твірна основа і формант. Словотвірна структура похідного слова[8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 1; 2; 13; 14; 19; 20; 29; 32; 36; 37; 38; 39; 44; 45; 46; 48; 51; 59; 61; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Словотвірна пара як одиниця словотвору. Семантичні відношення між мотивуючим та мотивованим словами[8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 1; 2; 13; 14; 19; 20; 29; 32; 36; 37; 38; 39; 44; 45; 46; 48; 51; 59; 61; 63].



Словотвірне значення як вираження мотиваційних відношень. Словотвірна мотивація, її види [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 1; 2; 13; 14; 19; 20; 29; 32; 36; 37; 38; 39; 44; 45; 46; 48; 51; 54; 59; 61; 63].

### **Тема №8. Словотвірна система української мови**

Поняття словотвірної системи [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 8; 11; 13; 14; 16; 17; 20; 31; 34; 52; 54; 63; 64].

Словотвірна категорія, словотвірні ряди, словотвірні розряди, словотвірні класи [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 11; 13; 14; 16; 17; 20; 31; 34; 52; 54; 63; 64; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Основні ознаки словотвірного типу [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 13; 14; 17; 20; 31; 34; 52; 54; 63; 64].

Словотвірна модель [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 13; 14; 17; 20; 31; 34; 52; 54; 63; 64; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Будова словотвірного ланцюжка [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 8; 13; 14; 17; 20; 28; 31; 34; 52; 54; 63; 64; 66; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Словотвірна парадигма та її характеристика [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 8; 13; 14; 16; 17; 20; 31; 34; 52; 54; 63; 64; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Структура словотвірного гнізда [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 8; 13; 14; 17; 20; 28; 31; 34; 52; 54; 63; 64; 66; 8.3: 1; 2; 3; 4].

### **Тема №9. Способи словотворення. Чиста афіксація**

Поняття про спосіб словотворення. Класифікація способів словотворення [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 4; 5; 13; 14; 21; 24; 31; 57; 58; 63; 65; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Афіксація і її чисті різновиди: суфіксація, префіксація, постфіксація і флексійний різновид [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 4; 5; 13; 14; 21; 24; 31; 57; 58; 63; 65; 8.3: 1; 2; 3; 4].

### **Тема №10. Змішані різновиди афіксального словотворення.**

Суфіксально-префіксальний спосіб словотворення. Суфіксально-постфіксальний спосіб. Префіксально-постфіксальний спосіб. Префіксально-суфіксально-постфіксальний спосіб [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 13; 14; 24; 31; 57; 58; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

### **Тема №11. Безафіксні способи словотворення.**

Нульсуфіксальний спосіб (усічення) [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 13; 14; 31; 35; 57; 58; 60; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Осново- і словоскладання [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 13; 14; 25; 31; 57; 58; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Абревіація [8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 13; 14; 31; 41; 56; 57; 58; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

### **Тема №12. Змішані способи творення складних слів.**

Складно-суфіксальний спосіб.Складання з усіченням.

Префіксально-складно-суфіксальний спосіб[8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 13; 14; 31; 57; 58; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

### Тема №13. Неморфологічні способи словотворення.

Морфолого-синтаксичний спосіб.Лексико-семантичний спосіб. Лексико-синтаксичний спосіб[8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 7; 13; 14; 31; 57; 58; 60; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

### Тема №14.Творення слів різних частин мови.

Творення іменників[8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 4; 5; 12; 13; 14; 21; 31; 36; 57; 58; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Творення прикметників[8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 12; 13; 14; 17; 18; 21; 31; 36; 57; 58; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Творення дієслів[8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 12; 13; 14; 21; 31; 36; 57; 58; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

Творення прислівників[8.1: 1, 2; 3, 4, 5; 8.2: 12; 13; 14; 21; 31; 36; 57; 58; 63; 8.3: 1; 2; 3; 4].

### Тема №15. Словотвірний аналіз.

Мета і завдання словотвірного аналізу.Правила словотвірного аналізу. Схеми словотвірного аналізу[8.1: 1; 8.2: 14; 22;8.3: 1; 2; 3; 4].

## 6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

### 6.1. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль І		Модуль ІІ	
		кількість одиниць	максимальна к-сть балів	кількість одиниць	максимальна к-сть балів
Відвідування лекцій	1	1	1	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	3	3
Відвідування практичних занять	1	6	6	8	8
Робота на семінарському занятті	10	2	20	3	30
Робота на практичному занятті	10	3	30	5	50
Виконання завдань для самостійної роботи	5	6	30	9	45
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
	РАЗОМ		114		163

Максимальна кількість балів: 227
Розрахунок коефіцієнта: $227/100=2.77$
Екзамен <span style="float: right;">40</span>

## 6.2.Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

### Завдання для самостійної роботи

Зміст завдання	Максимальна к-сть балів за виконання завдання
<b>Змістовий модуль I. Морфемна структура слова</b>	
<b>Тема 1.</b> Морфеміка як розділ науки про мову. Типи афіксальних морфем. <b>Тема 2.</b> Характеристика морфем (1 год.)	10
<b>Тема 3.</b> Співвідношення морфем та їхня валентність <b>Тема 4.</b> Морфемна структура слова (1 год.)	10
<b>Тема 5.</b> Морфонологія. Історичні зміни в морфемній будові слова (1 год.)	5
<b>Тема 6.</b> Морфемний та етимологічний аналізи слів (1 год.)	5
<i>Разом: 4год.</i>	<i>Разом: 30 балів.</i>
<b>Змістовий модуль II. Словотвірна система. Способи словотвору</b>	
<b>Тема 7.</b> Словотвір як розділ науки про мову. Словотвірна структура слова. <b>Тема 8.</b> Словотвірна система (1 год.)	10
<b>Тема 9.</b> Способи словотворення. Чиста афіксація. <b>Тема 10.</b> Змішані різновиди афіксального словотворення (1 год.)	10
<b>Тема 11.</b> Безафіксні способи словотворення. <b>Тема 12.</b> Змішані способи творення складних слів (1 год.)	10
<b>Тема 13.</b> Неморфологічні способи словотворення <b>Тема 14.</b> Творення слів різних частин мови (1 год.)	10
<b>Тема 15.</b> Словотвірний аналіз(2 год.)	5
<i>Разом: 5год.</i>	<i>Разом: 45 балів</i>
<b>Усього:</b>	<b>9 год. 75 балів</b>

### Критерії оцінювання самостійної роботи

#### Критерії оцінювання:

5 балів – студент глибоко та міцно засвоїв матеріал, опрацював основну та додаткову літературу; вияв креативність у творчому використанні набутих знань та вмінь, вичерпно, послідовно, грамотно оформив самостійно виконані практичні завдання (оцінка "відмінно").

4 бали – студент міцно знає матеріал, успішно виконав самостійні завдання, опрацював основну і додаткову літературу, правильно оформив звіт, але наявні незначні помилки (оцінка "добре").

3 бали – студент знає тільки основний навчальний матеріал, має поверхневу обізнаність з основною і додатковою літературою, можливі суттєві помилки у виконанні самостійних завдань, недостатньо правильно і грамотно оформлено звіт (оцінка "задовільно").

1 – 2 бали – студент має поверхневе, фрагментарне знання матеріалу, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Наявна значна кількість суттєвих помилок, звіт оформлено некоректно, не в повному обсязі (оцінка "незадовільно").

### 6.3 . Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форми проведення модульного контролю	Максимальні бали	Критерії оцінювання
<b>I модуль</b>		
<b>Письмова робота (3 завдання)</b>	<b>15</b>	5 балів за виконання кожного завдання
<b>Контрольне тестування (10 питань)</b>	<b>10</b>	1 бал за кожен правильну відповідь
<b>II модуль</b>		
<b>Письмова робота (3 завдання)</b>	<b>15</b>	5 балів за виконання кожного завдання
<b>Контрольне тестування (10 питань)</b>	<b>10</b>	1 бал за кожен правильну відповідь

### 6.4. Форма проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма семестрового контролю – екзамен (5 семестр).

Умови допуску: студент не має заборгованостей з самостійних семестрових завдань та модульних контрольних робіт, виступав на семінарських заняттях, підготував проект; набрав не менше 36 балів.

Форма проведення екзамену – письмова

#### **Критерії оцінювання**

Екзаменаційний білет містить 3 завдання.

Виконання **1 та 2 завдань** потребує повної аналітичної і змістовної відповіді (оцінюється від 0 до 15 балів).

14-15 балів отримують студенти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу.

12-13 отримують студенти, які в цілому розкрили теоретичне питання, однак не повно і допустивши деякі неточності. При цьому не використав на достатньому рівні обов'язкову літературу.

9-11 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, але розкрили його не повністю, допустивши деякі незначні помилки.

7-8 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання.

4-6 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми.

0-3 балів отримують студенти, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

**3 завдання** – виконання вправи (оцінюється від 0 до 10 балів).

За кожну помилку оцінка знижується на 1 бал.

### **6.5.Орієнтовний перелік питань для екзамену**

1. Поняття морфеми.
2. Класифікація морфем за роллю в складі слова, за семантичною функцією, за наявністю звукового показника, за кількістю фонем, за здатністю сполучатися з іншими морфемами, за поширеністю.
3. Співвідношення між регулярністю, продуктивністю і частотністю афіксів.
4. Поняття синонімії й омонімії морфем. Інтерфікси. Афіксоїди. Асемантичні морфеми.
5. Основа слова. Основа словозміни, словотвору і формотворення.
6. Історичний характер морфемної структури слова. Типи змін у морфемній будові слова: опрощення, перерозклад, ускладнення, декореляція.
7. Правила морфемного аналізу.
8. Словотвір та його зв'язок з лексикою, морфологією і синтаксисом. Словотвір синхронний і діахронний.
9. Поняття продуктивності у словотворі.
10. Словотвірна мотивація та її різновиди. Множинність словотвірної мотивації.
11. Морфема, формант, морфемний склад і словотвірна структура слова.
12. Основні одиниці системи синхронного словотвору.
13. Способи словотвору в сучасній українській мові, їх вивчення в україністиці.
14. Особливості словотвору різних частин мови.
15. Морфонологічні явища в словотворі.
16. Поняття словотвірної пари, словотвірної парадигми, словотвірної ланцюжка, словотвірного гнізда, словотвірного типу, словотвірної моделі, твірна база і словотвірні засоби.
17. Морфемні і словотвірні словники української мови.
18. Словотвір сучасної української літературної мови як об'єкт наукового вивчення і як розділ мовознавства. Загальнотеоретичне і практичне значення розробки питань словотвору.
19. Місце словотвору в системі наук про мову.
20. Словотвір і морфемна будова слова. Зв'язок проблем словотвору з проблемами морфемної будови слова.
21. Способи словотвору і структурні класи слів. Відмінність морфемного від словотвірного аналізу.
22. Основні поняття і терміни словотвору: твірна основа (твірна база), структурні різновиди твірних основ.
23. Словотворчі засоби (основні і допоміжні).

24. Способи словотвору; ознаки, за якими розрізняються способи словотвору.
25. Непохідне і похідне слово; словотвірна пара.
26. Словотвірний пучок; словотвірний ланцюжок; словотвірне значення; словотвірне гніздо; словотвірний тип; словотвірна модель; словотвірний розряд; словотвірна категорія; словотвірний клас; словотвірна парадигма.
27. Морфологічний спосіб творення слів: суфіксація, префіксація, префіксально-суфіксальний різновид, флективний різновид, постфіксація, складання. Специфіка кожного з різновидів морфологічного способу словотворення.
28. Лексико-семантичний спосіб. Джерела лексико-семантичних дериватів, основні моделі.
29. Лексико-синтаксичний спосіб. Специфіка лексико-синтаксичних утворень.
30. Морфолого-синтаксичний спосіб. Специфіка морфолого-синтаксичного словотвору. Різновиди морфолого-синтаксичного словотвору: субстантивація, ад'єктивація, прономіналізація, адвербіалізація.
31. Правила словотвірного аналізу слова.

#### 6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	90-100
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

## 7. Навчально-методична карта дисципліни «Морфеміка і словотвір»

**Разом:** 60 год., лекції – 6 год., практичні заняття – 16 год., семінарські заняття – 10 год., самостійна робота – 9 год., модульний контроль – 4 год., семестровий контроль – 15 год.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		
Назва модуля	Морфемна структура слова		Словотвірна система. Способи словотвору		
Кількість балів за модуль	114 бали		163 бала		
Загальна к-ть балів	227 балів				
Лекції	1		2		
Теми лекцій	Морфеміка як розділ науки про мову. Типи афіксальних морфем (16.)		Словотвір як розділ науки про мову. Словотвірна структура слова (16).		
Теми семінарських занять	Характеристика морфем (1+10б.)	Морфонологія. Зміни в морфемній будові слова (1+10б.)	Словотвір як розділ науки про мову. Словотвірна структура слова. (1+10б.)	Словотвірна система (1+10б.)	Способи словотворення (16)
				Способи словотворення. Чиста афіксація (1+10б.)	

Теми практичних занять	Співвідношення морфем і їхня валентність (1+10б.)	Морфемна структура слова (1+10б.)	Морфемний та етимологічний аналізи слів (1+10б.)	Змішані різновиди афіксального словотворення. (1+10б.)	Безафіксні способи словотворення (1+10б.)	Змішані способи творення складних слів (1+10б.)	Неморфологічні способи словотворення (1+10б.)	Словотвірний аналіз (1+10б.)
Самостійна робота	(6*5) 30 балів			(9*5) 45 балів				
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)				
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)							



## 8.Рекомендовані джерела

### 8.1. Основна література

1. Вакарюк Л.О., Панцьо С.Є. Українська мова. Морфеміка і словотвір. — Тернопіль: Лілея, 1999.
2. Горпинич В.О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. — К.: Вища школа, 1999.
3. Горпинич В.О. Українська словотвірна дериватологія. — Дніпропетровськ, 1998.
4. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А. Словотвірна морфеміка сучасної української мови. — К., 1998. — С.7-13.
5. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. — К.,1994. —

### 5.2. Додаткова література

1. Безпояско О.К. І корінь, і суфікс // Культура слова. - 1986. - № 36.
2. Безпояско О.К. Іншомовні префікси в українській мові // Мовознавство. - 1979. - № 6.
3. Безпояско О.К., Городенська К.Г. Морфеміка української мови. - К.,1987.
4. Білоусенко П.І. Історія суфіксальної системи українського іменника. -К., 1993.
5. Ващук В.О. Флективний спосіб творення похідних іменників // УМВШ.-1973. - №10.
6. Виноградов В.В. Русский язык. - М.: Наука, 1986.
7. Волох О.Т., Чемерисов М.Т., Чернов Є.І. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис. - К.: Вища школа, 1989. - С. 17-22.
8. Гинзбург Е.Л. Компактные словообразовательные гнезда // Проблемы структурной лингвистики. — М., 1981.
9. Горбачук ВТ. Основні поняття і терміни морфеміки. — К., 1982.
- 10.Городенська КТ. Про префікси і префіксоїди в українській мові // Мовознавство. — 1986. — № 1.
- 11.Городенська К.Г. Проблема виділення словотвірних категорій (на матеріалі іменника) // Мовознавство. — 1994. — № 6.
- 12.Городенська К.Г., Кравченко М.ф. Словотвірна структура слова (Відіменні деривати). — К.: Наук, думка, 1981.
- 13.Горпинич В.О. Будова слова і словотвір. - К.: Рад. школа, 1977.
- 14.Горпинич В.О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. — К.: Вища школа, 1999.
- 15.Горпинич В.О. Українська словотвірна дериватологія. — Дніпропетровськ, 1998.
- 16.Грещук В. Поняття словотвірної парадигми в сучасній дериватології // Мовознавство. — 1985. - № 1.
- 17.Грещук В. Структура словотвірних значень відприкметникових утворень в сучасній українській мові // Укр. мовознавство. — К., 2001. — № 12.
- 18.Грещук В. Український відприкметниковий словотвір. — Івано-Франківськ, 1995.
- 19.Грещук О.Б. Текстотворчі функції словотвірної пари "твірне-похідне" // Мовознавство. - 1997. — № 1.

20. Дідківська Л.П., Родніна Л.О. Словотвір, синонімія, стилістика. - К., 1982.
21. Карпіловська Є.А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови: будова та реалізація. — К.: Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, 1999.
22. Каспришин З.О. Складні випадки словотвірного аналізу // УМЛШ. — 1989. - № 11.
23. Клименко Н.Ф. Основи морфеміки української мови. — К., 1998.
24. Клименко Н.Ф. Система афіксального словотворення сучасної української мови. - К.: Наукова думка, 1973. — 186с.
25. Клименко Н.Ф. Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові.—К., 1984. — С.37–50.
26. Клименко Н.Ф. Як народжується слово. — К.: Рад. Школа, 1991. — С. 213-259.
27. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А. Морфемні структури слів у сучасній українській мові // Мовознавство. — 1991. — № 4.
28. Клобцкова Л. Словообразовательное гнездо и словообразовательная парадигма // Рус. язык в школе.— 1983. — № 5.
29. Ковалик І.І. "Словотворчий" чи "словотвірний" // Культура слова. -1981. - Вип. 20.
30. Ковалик І.І. Про корінь слова та його роль у прописі словотворення // УМЛШ. - 1980. - № 2.
31. Ковалик І.І. Про морфеми (морфи) у сфері мови і мовлення // Мовознавство. - 1982. - № 1.
32. Ковалик І.І. Основні проблеми вчення про словотвір // УМЛШ. — 1970. — №11; №11.
33. Ковалик І.І. Вчення про словотвір. — Львів: Вид-цтво Львів, ун-ту, 1958.
34. Кравченко М. Словотвірний аналіз дериватів із суф. -ин(а) і його похідними формами // УМЛШ. - 1987. - № 9.
35. Кравченко М.В. Явище усічення у системі віддієслівних іменників // УМЛШ. - 1984. - № 3.
36. Кравченко М. Семантична і морфологічна валентність словотворчих одиниць у системі віддієслівних дериватів // Мовознавство. — 1988. — № 1.
37. Курилович Е. Деривация лексическая и деривация синтаксическая // Очерки по лингвистике. — М., 1962.
38. Лопатин В.В. Русская словообразовательная морфемика. - М., 1977.
39. Мамрак А. Продуктивність словотвірних типів у сучасній українській мові // Мовознавство. — 1982. — № 4.
40. Мамрак А.В. Проблеми словотвірної омонімії // Мовознавство. — 1992. — №3
41. Мацько О. М. Аббревіатури як згорнені мовні формули в дипломатичних текстах // Мовознавство. — 2000. — № 1.
42. Морфемна структура слова. — К.: Наук.думка, 1979.
43. Муромцев І. В. Морфеміка і словотвір сучасної української мови. — Харків, 1980. — Вип. 1. Морфеміка.

- 44.Невідомська Л.М. Вивчення словотвору в школі (Методичні рекомендації). — Тернопіль, 1986.
- 45.Питання словотвору східнослов'янських мов // Матеріали міжвуз. респ. наук, конференції. - К.: Наук, думка, 1969.
- 46.Плющ М.Я. Словотворення та вивчення його в школі. – К.: Рад. Школа, 1985. – С. 120-134.
- 47.Полюга Л. М. Варіанти морфем і морфемний розбір // УМЛШ — 1963 — №2.
- 48.Потиха З.А. Современное русское словообразование. — М.: Просвещение, 1970.
- 49.Сікорська З.С. Морфемний аналіз слова // УМЛШ. — 1984. — № 8.
- 50.Сікорська З.С, Шарпило Б.А. Про інтерфікси та інтерфіксацію // Українське мовознавство. — К., 1977. — Вип. 5.
- 51.Сікорська З.С. Словотвірна структура похідних слів з різною формально-семантичною відносністю // Словотвірна семантика східнослов'янських мов. - К., 1983.
- 52.Соболева П.А. Структура словообразовательного значения // Проблемы структурной лингвистики. 1980. — М., 1982.
- 53.Современный русский литературный язык / Под ред. Н.М. Шанского. — Л., 1981.
- 54.Соколова С.О. Семантичний аспект словотвірної мотивації (на матеріалі префіксального словотвору дієслів) // Мовознавство. — 2000. — № 2—3.
- 55.Степанов М.Д. Методы синхронного анализа лексики. — М., 1968.
- 56.Стишов О.А. Нові аббревіатури в мові мас-медіа кінця ХХ століття // Мовознавство. — 2001. — № 1.
- 57.Сучасна українська літературна мова / За ред. І.К. Білодіда. – К.: Наук. Думка, 1969.
- 58.Сучасна українська літературна мова / За ред.. О.Д. Пономаріва.. – К.:Либідь, 1997. – С. 107-189.
- 59.Тараненко О.О. Сміслова основа процесів словотворення // Мовознавство. - 1982. - № 5. - С. 19-27.
- 60.Третьевич Л.М. До питання про безсуфіксний спосіб словотвору // Питання мовознавства. Серія філологічна. — К., 1975.
- 61.Тропіна Н.П. До питання про сутність лексико-семантичної деривації // Мовознавство. — 1997. — № 1.
- 62.Трубецкой Н.С Морфологическая система русского языка // Трубецкой М.С Избранные труды по филологии. — М., 1987.
- 63.Українська мова: Енциклопедія. - К., 2000.
- 64.Циганенко Т.П. Словотвірне значення як категорія дериватології // Словотвірна семантика східнослов'янських мов. — К., 1983.
- 65.Шевчук О.С Способи словотвору в сучасній українській літературній мові. — Донецьк, 1990.
- 66.Шепель Ю.О. Моделювання словотвірних гнізд та рядів слів з вільним і зв'язаним коренем // Мовознавство. — 1992. — № 2.

67. Яценко І.П. Про подільність основи слова // УМЛШ. — 1981. — № 6. — С. 15-23.

### 5.3. Довідкова література

1. Карпіловська Є.А. Кореневий гніздовий словник української мови. — К.: "Українська енциклопедія" імені М.П. Бажана, 2002.
2. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А., Карпіловський В.С., Недозим Г.І. Словник афіксальних морфем української мови. — К., 1998.
3. Полюга Л.М. Морфемний словник. — К., 1983.
4. Полюга Л.М. Словник українських морфем. — Львів, 2002.
5. Сікорська З.С. Українсько-російський словотворчий словник. - К., 1985.
6. Тихонов А.Н. Словообразовательный словарь русского языка. — Т. 1.— М., 1985.
7. Яценко І.Т. Морфемний аналіз: Словник-довідник. — У 2-х т. — К., 1980-1981.

### 9. Додаткові ресурси

1. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка і словотвір // Електронний навчальний курс [Електронний ресурс] /Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018. — Режим доступу: <http://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=11862>
2. Центр культури української мови (<https://centrkum.blogspot.com/>);
3. Українська мова: Енциклопедія. - <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
4. Українська мова професійного спілкування // [https://pidruchniki.com/1435072247592/dokumentoznavstvo/ukrayinska\\_mova\\_pro\\_fesiynogo\\_spilkuvannya](https://pidruchniki.com/1435072247592/dokumentoznavstvo/ukrayinska_mova_pro_fesiynogo_spilkuvannya)
5. Уроки державної мови. - <http://mova.kreschatic.kiev.ua/>

